

Stawka kosztorysowa robocizny

Balbina Kacprzyk

Wprowadzenie

Jeden z tematów poruszanych podczas warsztatów w Szczyrku pt. „Kosztorysowanie robót budowlanych a wolny rynek” dotyczył publikowanych stawek robocizny oraz ich wpływu na ceny jednostkowe robót budowlanych. Wywołał zainteresowanie i dyskusję, wobec tego postanowiliśmy kontynuować tę tematykę na zebraniu Oddziału warszawskiego. Dodatkowo przyjęła zaproszenie – firma OWEOB Promocja Sp. z o.o. - członek wspierający SKB, którą znamy z wydawnictw systemu SEKOCENBUD.

Dla przypomnienia usystematyzujemy wiedzę związaną z tą tematyką. Od 12 grudnia 2001 r. ustawa o cenach z dn. 5 lipca 2001 r. definiuje co to jest cena - wartość wyrażona w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę, - w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, a cena jednostkowa - cena ustalona za jednostkę określonego towaru(usługi) którego ilość lub liczba jest wyrażona w jednostkach miar. Dodatkowo, że cena = stawka taryfowa.

Natomiast nie ma aktów prawnych określających metody kosztorysowania robót, w tym również kalkulacje i związaną z tym stawkę kosztorysową robocizny.

Oczywiście jeżeli mamy do czynienia z kosztorysem inwestorskim opracowywanym dla potrzeb określenia wartości zamówienia publicznego, to w rozporządzeniu z 18 maja 2004 r. jest powiedziane w § 6. 2. co powinna obejmować godzinowa stawka robocizny kosztorysowej ustalona na podstawie analizy własnej, a więc powinna obejmować wszystkie składniki zaliczane do wynagrodzenia oraz koszty pochodne naliczane od wynagrodzeń, a w szczególności

- 1) płace zasadnicze,
- 2) premie regulaminowe,
- 3) płace dodatkowe (dodatki stażowe, inne dodatki regulaminowe),
- 4) płace uzupełniające (wynagrodzenia za urlopy i inne płatne nieobecności, zasiłki chorobowe, odprawy emerytalne, nagrody jubileuszowe),
- 5) obowiązkowe obciążenia płac,
- 6) odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.

W publikacjach, które są dostępne i przeznaczone dla potrzeb uczestników procesów inwestycyjnych, jak można przeczytać, zawierają podobne składniki kalkulacyjne, chociaż zostały przyjęte na podstawie „Polskich Standardach Kosztorysowania Robót Budowlanych”.

Wyjątek stanowi publikacja INTERCENBUD, gdzie publikowane są wyłącznie prognozowane stawki robocizny kosztorysowej dla czterech podstawowych rodzajów robót odzwierciedlające pełne koszty pracy – obejmujące wynagrodzenie brutto wraz ze składkami ubezpieczeniowymi, podatkami i innymi wydatkami pozapłacowymi związanymi z zatrudnieniem pracownika.

Stawki robocizny kosztorysowej oraz wskaźniki narzutów obliczono zgodnie z zasadami metodycznymi opracowanymi w oparciu o dane GUS.

Wielkościami wyjściowymi są:

- ▶ poziom płac,
- ▶ struktura kosztów pozapłacowych zróżnicowana dla poszczególnych rodzajów działalności,
- ▶ koszty wg rodzaju działalności (dane publikowane dwa razy w roku),
- ▶ struktura kosztów,
- ▶ struktura wynagrodzeń wg zawodów.

Dodam, że GUS w swojej metodyce do kosztów bezpośrednich zalicza m.in. – płace bezpośrednio:

płace bezpośrednio, tj. wynagrodzenia pracowników (zasadnicze, dodatki, premie itp.) oraz wynagrodzenia osób doraźnie zatrudnionych bezpośrednio przy wykonywaniu robót budowlano- -montażowych, związanych z nimi robót pomocniczych, jak również wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia lub mowy o dzieło (wynagrodzenia bezosobowe), honoraria oraz wszystkie inne wypłaty, zakwalifikowane do wynagrodzeń za pracę, zaliczane w ciężar kosztów. Do kosztów tych zalicza się wartość brutto wynagrodzenia, tzn. bez potrąceń podatku od osób fizycznych oraz potrąceń z innych tytułów, a także składki na ubezpieczenia społeczne oraz odpisy ustawowe zaliczane w ciężar kosztów z tytułu utworzenia funduszu świadczeń socjalnych;

Co kilka lat wysokość stawek kosztorysowych budzi zainteresowanie pracodawców i pracowników zrzeszonych w stowarzyszeniach. W szczególności chodzi o przyjęcie porozumienia, w którym by rekomendowano „*minimalną godzinową stawkę kalkulacyjną wynagrodzenia w budownictwie dla robót budowlano-montażowych realizowanych w Polsce*”, przyjmując za podstawę minimalne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej.

Obecnie z uwagi na sytuację w budownictwie temat powraca w kontekście rażąco niskich cen robót. Wyłaniają się bardzo dyskusyjne zagadnienia: czy można bezpośrednio powiązać wynagrodzenia w budownictwie z godzinową stawką kosztorysową a także co wynika z informacji o publikowanych stawkach w dostępnych publikacjach.

Szczegółowo o metodyce publikowanych stawek kosztorysowych w systemie SEKOCENBUD a także wpływie publikowanych stawek robocizny i narzutów kosztorysowych na ceny jednostkowe robót oraz porównanie do cen rynkowych zaprezentowano poniżej.

Andrzej Górniecki

Stawka Robocizny Kosztorysowej Najczęściej Występująca (Najczęściej Stosowana)

Wydawnictwo SEKOCENBUD podaje kilka rodzajów stawek do kosztorysowania robót budowlanych.

I tak:

Najpopularniejsze rodzaje:

Stawka kosztorysowa: **netto; brutto;**

Maksymalna; minimalna; średnia

Terytorialnie: **krajowa, regionalna (w województwach i ich stolicach) , najczęściej występująca (stosowana) w regionach i ok. 70 wybranych miastach.**

Stawka najczęściej występująca - jest to stawka charakteryzująca określone miejsce, określony region.

Oznacza to, że w konkretnym mieście (regionie) cieszy się ona dużą popularnością co oznacza, że jest najczęściej występującą w badanych przez Respondentów systemu SEKOCENBUD kosztorysach – wynika to w sposób bezpośredni z zapotrzebowania na roboty budowlane w danym regionie, mieście. Te określenia (miasto, region) stosujemy zamiennie, gdyż tak to wynika z badań realizowanych przez naszych Respondentów.

Aby konkretna stawka robocizny kosztorysowej znalazła się w wydawnictwie (w grupie stawek) musi zaistnieć najpierw w kosztorysie, a kosztorys z tą stawką jest akceptowalny przez Zamawiającego.

Badania stawek robocizny kosztorysowej prowadzimy w **16** regionach oraz dla **6** rodzajów robót. Dane statystyczne pobieramy w **74** różnych miastach i miejscowościach. Miasta z których pobierane są dane poprzez Respondentów zamieszczamy w zeszycie **IRS – SEKOCENBUD** (Informacja o stawkach robocizny kosztorysowej oraz cenach pracy i najmu sprzętu) w części **I** rozdział **3**.

Otrzymujemy od naszych Respondentów około **1700÷1800** stawek robocizny kosztorsowej kwartalnie.

W statystyce łącznie z wyliczonymi średnimi stawkami dysponujemy około **2500** stawkami robocizny kosztorsowej.

W wydawnictwie IRS przekazujemy odbiorcom co kwartał 3696 stawek do różnych zastosowań.

W Błyskawicy przekazujemy miesięcznie 72 stawki i 14 wskaźników zmian

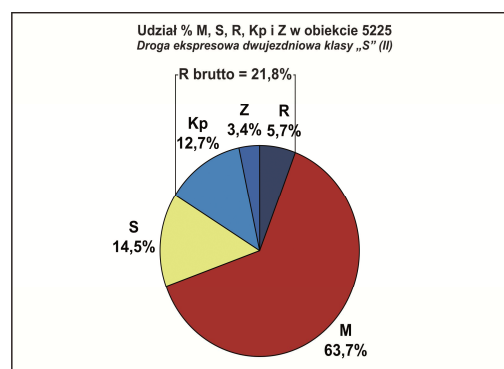
Łącznie ilość stawek jaka jest w dyspozycji użytkowników wydawnictw SEKOCENBUD wynosi 3768 poz. w każdym kwartale

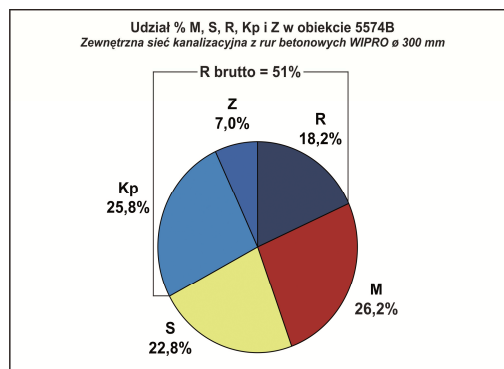
Stawka Średnia i Stawka najczęściej występująca.

Różnica pomiędzy tymi dwoma kategoriami stawek jest dość istotna, co nie przeszkadza, że wartość bezwzględna pomiędzy nimi może się niewiele różnić.

Stawka **średnia** jest stawką, której wartość bezwzględna jest wyliczona jako średnia arytmetyczna wartości stawek w określonej grupie (począwszy od stawki minimalnej a skończywszy na maksymalnej – faktycznie odnotowanych na rynku). Tak więc stawka średnia jest wielkością i wartością wynikającą z algorytmu przeliczania stawek. Stawka średnia jest wartością wyliczoną, która może się **nie pojawić** w żadnym kosztorysie, natomiast ukierunkowuje jaki poziom cen jest najbardziej prawdopodobny w danej kategorii stawek.

Stawka **najczęściej występująca** jest stawką, która w danym okresie zaistniała w największej ilości wycen kosztorsowych na konkretnym rynku budowlanym. Stawka **najczęściej występująca** jest stawką realną – realnie występującą w kosztorysach.

Powyżej dwa diagramy pokazujące udział procentowy poszczególnych składników kalkulacji kosztorysowej w cenie całkowitej różnych obiektów budowlanych.

Na diagramach pokazane zostały przypadki ze skrajnymi udziałami stawki robocizny kosztorysowej w wybranych obiektach.

Obiekt 5225 z BCO cz. II. Droga ekspresowa dwujezdniowa kl. „S”. Udział robocizny netto wynosi 5,7%; brutto 21,8%. Tu dominujący jest materiał 63,7%, oraz sprzęt 14,5%.

Obiekt 5547B źródło analogiczne BCO cz. II. Zewnętrzna sieć kanalizacyjna z rur betonowych WIPRO ø 300mm, gdzie udział robocizny wynosi 18,2%; robocizny brutto 51%, natomiast materiał stanowi podobnie jak i koszt pracy sprzętu 26,2% i 22,8%.

Wydawnictwo

Tomasz Pytkowski

Publikowane stawki robocizny i narzuty kosztorysowe, ich wpływ na ceny jednostkowe robót oraz porównanie do cen rynkowych

Dla potrzeb referatu i dyskusji przyjęto następujące założenia:

**KOSZTORYS OPRACOWANY METODĄ SZCZEGÓŁOWĄ
 PODSTAWĘ WYCENY STANOWIĄ KATALOGI NAKŁADÓW
 RZECZOWYCH**

**STAWKA ROBOCIZNY DLA RÓŻNYCH WARIANTÓW PRZYJĘTA
 ZGODNIE Z PUBLIKACJAMI RYNKOWYMI -SEKOCENBUD-**

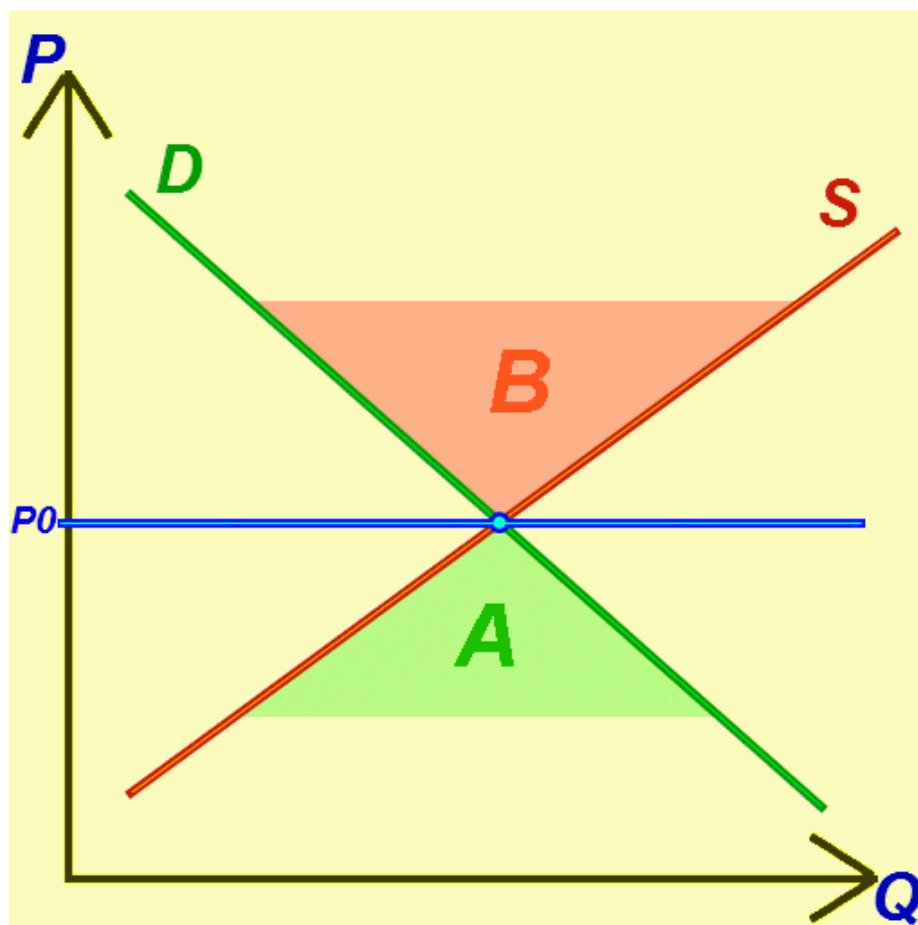
**W PRZEDMIOTOWEJ ANALIZIE NIE BĘDZIEMY OMAWIALI
 PRAWIDŁOWOŚCI WYCENY MATERIAŁÓW I SPRZĘTU**

CENY RYNKOWE - ŚREDNIE Z CENNIKÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH NA STRONACH INTERNETOWYCH FIRM BUDOWLANYCH Z REGIONU MAZOWIECKIEGO

Na wstępie omówione zostały definicje ceny rynkowej oraz zaproponowano treść definicji ceny rynkowej na roboty budowlane, tj:

Cena rynkowa (cena równowagi rynkowej) - oscyluje wokół wartości towaru. Zależy od gry popytu i podaży na dane dobro; państwo nie ma na nią bezpośredniego wpływu.

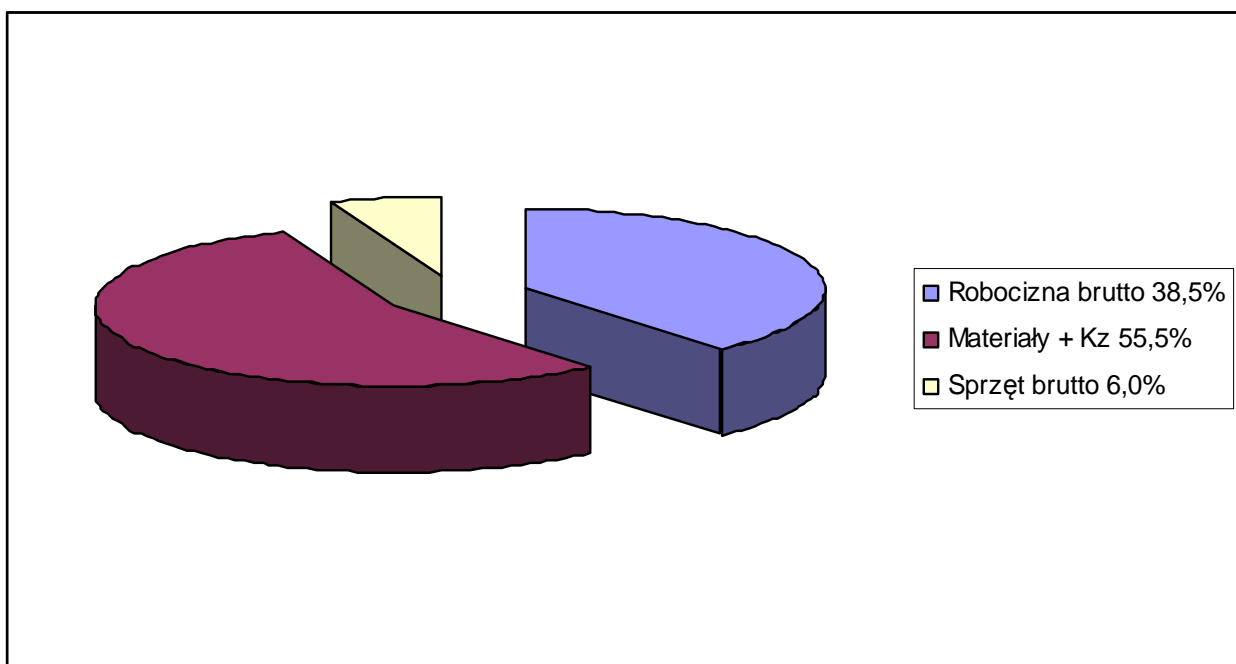
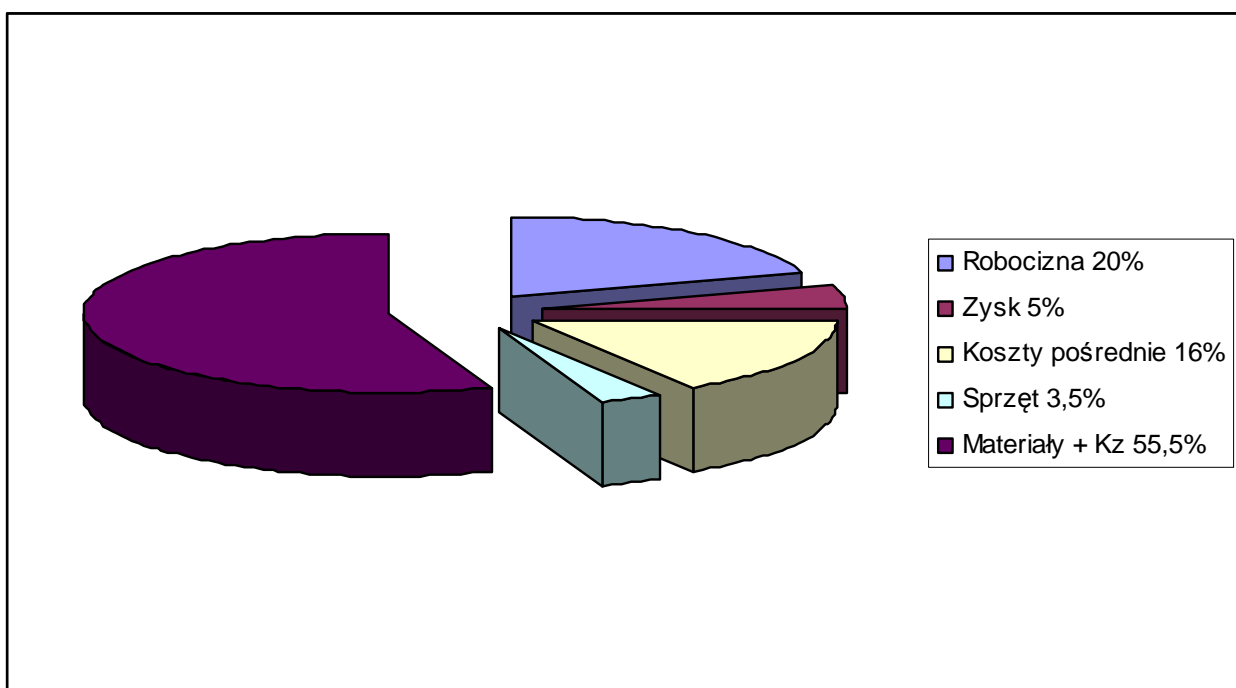
Cena równowagi rynkowej (P_0) jest to cena, przy której popyt (D) i podaż (S) na dobro lub usługę zrównują się. Następuje więc przecięcie dwu krzywych D i S. Punkt przecięcia to tzw. punkt równowagi cenowej. Gdy cena jest mniejsza od ceny równowagi rynkowej, następuje nadwyżka popytu nad podażą (A). Natomiast kiedy cena jest większa od ceny równowagi rynkowej występuje nadwyżka podaży nad popytem (B).

CENA RYNKOWA - najbardziej oczekiwana cena jednostkowa wykonania roboty budowlanej, spośród cen oferowanych przez wykonawców,

pozwalająca na wykonanie zamówienia z należytą starannością i zgodnie ze sztuką budowlaną oraz wymaganiami zamawiającego, uzależniona od aktualnego popytu i podaży.

Następnie omówione zostały przykładowe udziały kosztów bezpośrednich w strukturze kosztów, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia robocizny:

W dalszym ciągu rozważań analizowano dane rynkowe zawarte w publikacjach, z uwzględnieniem podziałów regionalnych oraz metod ich wyliczenia (średnie, najczęściej występujące). Poniżej przykład stawek robocizny publikowanych w wydawnictwie Sekocenbud:

Lp.	Wyszczególnienie	Dane średnie dla robót remontowo-budowlanych
STAWKI ZA ROBOCZOGODZINĘ NETTO		
1.	Średnia krajowa	13,90 zł/r-g
2.	Województwo Mazowieckie ogółem	17,54 zł/r-g
3.	Województwo Mazowieckie - stolica województwa	20,00 zł/r-g
4.	Województwo Mazowieckie - poza stolicą	11,79 zł/r-g
5.	Wybrane miasta - Warszawa	19,00 zł/r-g
6.	Województwo Śląskie ogółem	14,61 zł/r-g
7.	Województwo Śląskie - stolica województwa	15,07 zł/r-g
8.	Województwo Śląskie - poza stolicą	13,53 zł/r-g
9.	Wybrane miasta - Katowice	15,20 zł/r-g
NARZUTY		
10.	Koszty zakupu	6,90 %
11.	Koszty pośrednie	64,50 %
12.	Zysk	10,80 %

Po omówieniu przykładów stawek robocizny przedstawiono porównanie przykładowych cen jednostkowych uzyskanych w kalkulacji metodą szczegółową do cen rynkowych:

Wyszczególnienie	Średnia krajowa 13,90 zł/r-g	Woj. Mazow. ogółem 17,54 zł/r-g	Woj. Mazow. - stolica woj. 20,00 zł/r-g	Woj. Mazow. - poza stolicą 11,79 zł/r-g	Średnia cena rynkowa
Zeskrobanie i zmycie starej farby	2,88 zł	3,49 zł	3,90 zł	2,53 zł	3,00 zł
Dwukrotne malowanie farbami emulsyjnymi starych tynków	5,77 zł	7,19 zł	8,14 zł	4,94 zł	5,00 zł

	wewnętrznych ścian wraz z przygotowaniem powierzchni					
	Tapetowanie ścian	13,96 zł	17,22 zł	19,41 zł	12,08 zł	15,00 zł
	Posadzki płytkowe z kamieni sztucznych; płytki 30x30 cm z przygotowaniem podłoża	43,63 zł	54,28 zł	61,48 zł	37,46 zł	50,00 zł
	Licowanie ścian płytkami o wymiarach 20x20 cm na klej z przygotowaniem podłoża	50,65 zł	63,14 zł	71,59 zł	43,41 zł	50,00 zł
	Cyklinowanie posadzek z deszczułek wraz z lakierowaniem	39,71 zł	44,59 zł	47,89 zł	36,89 zł	40,00 zł
	Ścianki działowe GR z płyt gipsowo-kartonowych na rusztach metalowych pojedynczych z pokryciem obustronnym jednowarstw. (z.V)	71,79 zł	86,85 zł	97,03 zł	63,06 zł	50,00 zł
	Sufity podwieszane o konstrukcji metalowej z wypełnieniem płytami z włókna mineralnych z zast.profilu poprz.o dług. 60cm	30,93 zł	38,76 zł	44,05 zł	26,39 zł	35,00 zł
	Wywiezienie gruzu spryzmowanego samochodami skrzyniowymi na odległość 20 km	154,99 zł	164,21 zł	170,45 zł	149,64 zł	60,00 zł
	Rusztowania zewnętrzne rurowe o wysokości do 20 m	19,03 zł	23,18 zł	25,98 zł	16,63 zł	8,00 zł
	Razem zsumowane ceny jednostkowe:	433,34 zł	502,91 zł	549,92 zł	393,03 zł	316,00 zł

Na podstawie wyżej wymienionych cen jednostkowych przedstawiono przykłady zastosowania niewłaściwych podstaw wyceny.

Na końcu odbyła się dyskusja na temat możliwych i właściwych sposobów dostosowania cen jednostkowych w kosztorysie opracowanym metodą szczegółową do cen rynkowych: Omawiano następujące możliwości:

- 1) Zmiana podstawy wyceny - katalogu nakładów rzeczowych, jeżeli pozwalają na to "wytyczne" do wykonania kosztorysu.
- 2) Zmiana nakładów robocizny w poszczególnych pozycjach kosztorysu, a co za tym idzie w katalogach nakładów rzeczowych - tak, by dopasować cenę jednostkową wszystkich pozycji do ceny rynkowej. Ale czy tak można posługując się w dalszym ciągu podstawą wyceny?
- 3) Zastosować w pozycjach dla których cena jednostkowa zdecydowanie odbiega od ceny rynkowej kalkulację własną (do wytypowania pozycji można posłużyć się zasadą Pareto), jeżeli pozwalają na to "wytyczne" do wykonania kosztorysu.
- 4) Zastosować w pozycjach dla których cena jednostkowa zdecydowanie odbiega od ceny rynkowej kalkulację uproszczoną, jeżeli pozwalają na to "wytyczne" do wykonania kosztorysu.
- 5) Zmiana stawki robocizny, narzutów - tak, by cała wartość kosztorysu odpowiadała wartości rynkowej.

Balbina Kacprzyk

Podsumowanie

Z prezentacji oraz dyskusji możemy stwierdzić, że:

1. udział robocizny jest dość znaczący, jest to drugi po materiałach składnik w strukturze kosztów.
2. Stawka kosztorysowa brutto oznacza stawkę wraz z narzutami i może być wykorzystana dla potrzeb wynagrodzenia i rozliczeń między inwestorem i wykonawcą w przypadku wykonywania robót z powierzonego materiału, porównywania i sprawdzenia ofert,
3. wysokości stawek kosztorysowych dostępnych w publikacjach są wykorzystywane dla potrzeb kalkulacji szczegółowych cen jednostkowych w kosztorysach inwestorskich w zamówieniach publicznych a także dla porównania i oceny w przypadku kosztorysów ofertowych lub innych,
4. nie można jednoznacznie uznać, że stawka kosztorysowa robocizny wynika z wynagrodzeń w gospodarce rynkowej a jedynie służy do opracowania kalkulacji kosztorysowych metodą szczegółową,
5. z uwagi na powszechnie stosowane katalogi nakładów rzeczowych warto zwrócić uwagę na przypadki, gdy ceny robót kalkulowane na podstawie nakładów rzeczowych w nich zawartych nie odpowiadają cenom rynkowym.

Warszawa, 21 października 2013 r.